

KLİNİK ÇALIŞMA

SEPTOPLASTİ SONRASI TAMPON ÇEKİLMESİ ESNASINDA TAMPON İÇİNE LİDOKAİN İNFİLTRASYONUNUN OLUŞAN AĞRI ÜZERİNE ETKİSİ

Dr. Yavuz Fuat YILMAZ, Dr. Samet ÖZLÜGEDİK, Dr. Ali TİTİZ, Dr. Anıl TUNCAY, Dr. Adnan ÜNAL

Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 1. KBB Kliniği, Ankara, Türkiye

ÖZET

Bu çalışmanın amacı septoplasti sonrası tampon çekilirken meydana gelen ağrıya, nazal tamponlara uygulanan %4'lük lidokain rehidrasyonunun etkisini araştırmaktır. Prospektif, randomize, plesebo kontrollü olarak planlanan çalışmaya, sadece septoplasti ameliyatı uygulanmış 100 hasta dahil edildi. Operasyon sonrası tüm hastalara aynı tip merocel tampon kullanıldı. Tamponların çekilme işleminden önce hastaların bir nazal pasajındaki tampon 5 ml %4 lidokain ile diğer nazal pasajındaki tampon ise %0,9'luk serum fizyolojik ile rehidrate edildi. Çalışmanın birinci grubundaki 50 hastanın tamponları rehidratasyondan 10 dakika, ikinci gruptaki 50 hastanın ise 15 dakika sonra çekildi. Tüm hastalardan, tampon çekilmesi sırasında oluşan ağrı şiddetini vizüel analog skala ile değerlendirmesi istendi ve elde edilen veriler istatistiksel olarak karşılaştırıldı. Birinci grupta ağrı şiddetindeki azalma istatistiksel olarak anlamlı değilken ($p= 0.412$) ikinci gruptaki azalma istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p= 0.024$). Septoplasti sonrası tamponların çıkarılmadan 15 dakika önce %4 lidokainle rehidratasyonu basit, güvenilir ve ucuz bir işlem olup septoplasti uygulanan hastaların konforuna önemli katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Septoplasti, lidokain, nazal tampon, vizüel analog skala, ağrı

THE INFLUENCE OF LIDOCAIN INFILTRATION ON PAIN DURING REMOVAL OF NASAL PACKING AFTER SEPTOPLASTY

SUMMARY

The aim of this study is to evaluate the effect of the rehydration of nasal package with 4% lidocaine to the pain during removal of these packages. One hundred patients who underwent septoplasty are included in this prospective, randomized and placebo controlled study. Same type of merocel package is applied to all patients. Before removing, one of the packages was rehydrated with 5 ml of % 4 lidocaine and the other one with % 0,9 NaCl. While the first 50 patients' (group 1) nasal packages were removed 10 minutes after rehydration, the second 50 patients' (group 2) packages were removed 15 minutes after rehydration. All patients were requested to mark their pain levels during removal on a visual analog scale. The data obtained from the patients are compared statistically. Although the decrease in the pain level was not statistically significant in the first group ($p= 0.412$), it was statistically significant in the second group ($p= 0.024$). Nasal package rehydration with %4 lidocain 15 minutes before removal is a simple, safe and a cheap process which provides important contribution to patients comfort during removal of nasal package after septoplasty.

Keywords: Septoplasty, Lidocaine, Nasal package, Visual analog scale, Pain

GİRİŞ

Septoplasti kulak burun boğaz kliniklerinde çok sık uygulanan cerrahi prosedürlerden birisidir. Postoperatif dönemde kanama riskinin azaltılması ve septumun stabilizasyonu için intranasal tamponlar yaygın olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte pek çok hasta septoplasti sonrası tamponların çıkarılması sırasında oluşan ağrının, operasyonda ve sonrasında hissettikleri en şiddetli ağrı olduğunu belirtmektedir^{1,2}. Postoperatif dönemde tamponlar çekilmeden hemen önce tamponların içerisine lokal anestetik infiltrasyonu bu ağrının azaltılması için iyi bir seçenek gibi dursa da, yapılan çalışmalarda genellikle ağrıda istatistiksel olarak anlamlı bir azalma saptanamamıştır^{3,4,5}.

Bu prospektif, randomize, plesebo kontrollü çalışma nazal tampon içerisine infiltre edilen % 4'lük lidokainin, tampon çekilmesi esnasında oluşan ağrıya etkisini araştırmak için planlanmıştır.

HASTALAR VE YÖNTEM

Çalışmaya dahil edilen hastaların tümüne septoplasti operasyonu sonrasında standart merocel tampon kullanıldı. Septoplasti dışında ek girişim yapılan, lidokain alerjisi olan, genel anestezi ile ameliyat yapılan, düzenli olarak sedatif ve opioid kullanan hastalar çalışma dışında bırakıldı. Hastaların tümüne uygulanacak prosedür hakkında bilgi verilerek onayları alındı.

Çalışmaya dahil edilen tüm hastaların septoplasti operasyonları lokal anestezi altında %2'lik lidokain infiltrasyon anestezi ile ve aynı teknik cerrahi yöntemle gerçekleştirildi. Postoperatif analjezi için po. 500 mg parasetamol kullanıldı. Hangi taraftaki tampona lidokain infiltre edileceği

İletişim kurulacak yazar: Dr. Yavuz Fuat Yılmaz, Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, KBB Kliniği, Ankara, Türkiye, Tel: +90 312 382 11 25 E-mail: yfyilmaz@gmail.com

Gönderilme tarihi: 08 Ekim 2007, revizyonun gönderildiği tarih: 17 Ocak 2008, yayım için kabul edilme tarihi: 18 Ocak 2008

randomize olarak belirlendi ve bu konuda hastalara bilgi verilmedi. Postoperatif 2. günde tamponlar alınmadan önce nazal pasajdaki merocel tamponlardan birine 25 gauge iğne kullanılarak %4'lük 5 cc lidokain, diğerine ise %0,9'lük 5 cc serum fizyolojik (SF) infiltre edildi. Birinci gruptaki hastaların tamponları infiltrasyondan 10 dakika sonra, ikinci gruptaki hastalarınkiler ise 15 dakika sonra çıkarıldı.

Hastalardan tamponların çekilmesi sırasında her iki nazal pasajda oluşan ağrı şiddetlerini VAS ile değerlendirmeleri istendi. VAS için 10 cm uzunluğunda üzeri işaretli olmayan yatay düz bir çizgi kullanıldı. Hastaların hepsine 0'ın hiç ağrı yok, 10'un ise en şiddetli ağrı anlamına geldiği anlatıldı. Her iki gruptaki Lidokainli ve SF'li tarafların VAS skorları istatistiksel olarak karşılaştırıldı. İstatistiksel analizde Man Whitney-U testi kullanıldı ve p<0.05 değerleri anlamlı olarak kabul edildi.

BULGULAR

Birinci grupta 38 erkek, 12 kadın, ikinci grupta 36 erkek 14 kadın olmak üzere toplam 100 hasta çalışmaya dahil edildi. Yaşları birinci grupta 18 ile 48 arasında ve ortalama 34,2, ikinci grupta ise 18 ile 42 arasında ortalama 37,7 idi.

Ağrı şiddetinin analizinde bekleme süresi 10 dakika olan birinci grupta ortalama VAS skoru jetokainli tarafta 48,2, SF'li tarafta ise 57,5 olarak bulundu. VAS'lardaki bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildi (p= 0.412). Onbeş dakika bekleme süreli ikinci grupta ise VAS skoru, lidokainli tarafta 31,3, SF'li tarafta ise 59,7 idi. Bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulundu (p= 0.024)

Hastaların hiçbirisinde lokal anesteziğe veya tamponlara bağlı bir komplikasyon gelişmedi. Ancak bazı hastaların lidokain infiltre edilen tarafta boğazda uyuşma hissinden rahatsız olduğu görüldü.

TARTIŞMA

Septoplasti sonrası nazal tamponların çekilmesi sırasında oluşan ağrı hastalar açısından ciddi bir problemdir. Bu ağrının azaltılması veya ortadan kaldırılması amacıyla değişik ajan ve yöntemlerin kullanıldığı çalışmalar yapılmıştır^{1,2,3,4,5,6}. Laing ve Clark¹ inhaler entonox'un (%50 nitroz oksid+%50 oksijen), kontrol grubuna göre ağrıyı azaltmadaki etkinliğini daha yüksek bulmuşlardır. Bu yöntem ucuz ve güvenilir olmasına rağmen inhaler ethonox'un uykuya neden olması ve uygulamadaki güçlükler kullanımını kısıtlamaktadır. Hwang ve ark.² ise canalis palatinus majör yoluyla %2'lik lidokain kullanılarak yapılan sphenopalatin gangliyon blokajının tampon çekilmesine bağlı ağrıyı

azaltılabileceğini göstermişlerdir. Fakat uygulanan bu yöntem hem invaziv ve hem de hastaların stresini arttıran bir girişim olduğu için yaygın olarak kullanılmamaktadır.

Tampon çekilmesine bağlı ağrının azaltılmasına yönelik diğer bir uygulama da topikal anestezi ile tamponun rehidratasyon yöntemidir. Fakat bu konuda yapılan çalışmalarda ağrıda istenilen düzeyde bir azalma gösterilememiştir^{3,4,5}. Kuo ve ark.³ % 5'lik 10 ml lidokain, Lavy ve ark.⁴ % 4'lük 5 ml lidokain, Durwasula ve ark.⁵ ise % 2'lik 10 ml lidokain kullanmışlar, ağrı şiddetinde istatistiksel olarak anlamlı bir azalma olmadığını bildirmişlerdir.

Bu çalışmadaki 1. grupta 10 dakikalık rehidratasyon süresine rağmen hastaların VAS skorlarında anlamlı bir azalma olmadığı saptanmıştır (p= 0.412). Lidokain rehidratasyonunun etkinliğinin az olması, mukoza ile temas eden anestezi miktarına, mukoza ile temas süresine veya kullanılan ajanın etkinliğine bağlı olabilir. Bu çalışmada etkinliğin az olmasının nedeni olarak lidokainin mukoza ile temas süresinin ve miktarının yetersizliği olduğu düşünüldü. Çünkü lidokainin topikal olarak kullanıldığı diğer cerrahi girişimlerde, lidokainin etki alanı ile direkt teması sonrasında yeterli anestezi sağlanabilmektedir^{7,8,9}. Bu nedenle rehidratasyondan sonra 10 dakika yerine 15 dakika beklemeden temas süresini ve mukozaya uygulanan anestezi miktarını artıracak varsayımı üzerine çalışmanın 2. ayağı planlandı. İkinci gruptaki hastaların tamponları rehidrate edildikten 15 dakika sonra çekildi ve VAS skorları arasındaki farklılığın anlamlı olduğu görüldü (p= 0.024).

Sonuç olarak, septoplasti sonrasında tampon çekilmeden 15 dakika önce uygulanan 5 cc %4'lük lidokain infiltrasyonu SF infiltrasyonuna göre ağrıyı anlamlı derecede azaltmaktadır. Bu uygulama kolay, ucuz ve güvenilir olmasının yanısıra tampon çekilirken hasta konforunu da belirgin olarak artırmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Laing MR, Clark LJ. Analgesia and removal of nasal packing. Clin Otolaryngol Allied Sci 1990; 15: 339- 342
2. Hwang JH, Liu CM, Liu TC, Hsu MC. Sphenopalatine ganglion block before removal of nasal packing. Laryngoscope 2003; 113: 1423- 1424
3. Kuo MJ, Zeitoun H, Macnamara M, Wagstaff K, Carlin WV, Turner N. The use of topical % 5 lignocaine ointment for the relief of pain associated with post-operative nasal packing. Clin Otolaryngol Allied Sci 1995; 20: 357- 359
4. Lavy JA, Small GV, Jay N, Radcliffe GJ. A prospective randomized controlled study of %4 lignocaine solution in merocel nasal pack removal. Rhinology 1996; 34: 219- 221

5. Durvasula VS, Brewis C, Syeda F, Leong P. Lignocaine as a topical analgesia for post-operative nasal pack removal: a prospective, randomized, double-blind, controlled trial. *J Laryngol Otol* 2005; 119: 348- 351
6. Lachanas VA, Karatzias GT, Pinakas VG, Hatzioannou JK, Sandris VG. The use of tetracaine 0.25% solution in nasal packing removal. *Am J Rhinol* 2006; 20: 483- 484
7. Chuang LH, Yeung L, Ku WC, Yang KJ, Lai CC. Safety and efficacy of topical anesthesia combined with a lower concentration of intracameral lidocaine in phacoemulsification: Paired human eye study. *J Cataract Refract Surg* 2007; 33: 293- 296
8. Di Donato A, Fontana C, Lancia F, Di Giorgio K, Reali S, Caricati A. Levobupivacaine 0.75% vs. lidocaine 4% for topical anaesthesia: a clinical comparison in cataract surgery. *Eur J Anaesthesiol* 2007; 24: 438- 440
9. Soliman MM, Macky TA, Samir MK. Comparative clinical trial of topical anesthetic agents in cataract surgery: lidocaine 2% gel, bupivacaine 0.5% drops, and benoxinate 0.4% drops. *J Cataract Refract Surg* 2004; 30: 1716- 1720